

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- ญาณสังวร, สมเด็จพระ. หลักพระพุทธศาสนา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
ประกายพริก, 2526.
- เดือน ดาดี้, ดร. "เกณฑ์ตัดสินดี-ชั่วในพุทธศาสนา" สมาธิ 7 (เมษายน 2529)
: 52.
- ธนิศ อยู่โพธิ์. อานิสงส์ศีล 5. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดคิวพร, 2529.
- ปรีชา คุณาวุฒิ. "พุทธปรัชญาเรื่องกรรมและการให้ผลของกรรม." วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์-
มหาวิทยาลัย, 2521.
- พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวง. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: กรมการศาสนา, 2521.
- เทพเวที, พระ. พจนานุกรมพุทธศาสนาฉบับประมวลศัพท์. กรุงเทพฯ:
มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, 2531.
- ราชวรุ่มณี, พระ. ค่านิยมแบบพุทธ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เทียนวารณ, 2527.
- _____. พระ. พจนานุกรมพุทธศาสน์ฉบับประมวลธรรม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์
ราชวิทยาลัย, 2523.
- _____. พระ. พุทธธรรม. กรุงเทพมหานคร: คณะระดมธรรม, 2525.
- สาสนโสภณ, พระ. 45 พรรษาของพระพุทธเจ้า. เล่ม 2 กรุงเทพฯ: มหามงกุฏ
ราชวิทยาลัย, 2510.
- วิทย์ วิศุทธิ์เวทย์. จริยศาสตร์เบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อักษร
เจริญทัศน์, 2526.
- _____. "จริยธรรมในสังคมไทยในทัศนะนักปรัชญา." ใน รายงานการ
สัมมนาจริยธรรมในสังคมไทยปัจจุบัน, โครงการพัฒนาสังคมศาสตร์ที่
เกี่ยวข้องกับการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: กรมการศาสนาโรงพิมพ์,
2522.

- _____ . "พุทธปรัชญา." เอกสารฉบับพิมพ์ดีด 2530.
- เสฐียร พันธงชัย. ศาสนาเปรียบเทียบ. เล่ม 2. พระนคร:แพรวพิตยา, 2514.
- สุพจน์ จิตสุทธิญาณ. "เกณฑ์ตัดสินความดีของพุทธศาสนา." วารสารสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติภาค 2 สังคมศาสตร์ 11 (มกราคม-มิถุนายน 2522): 30.

ภาษาอังกฤษ

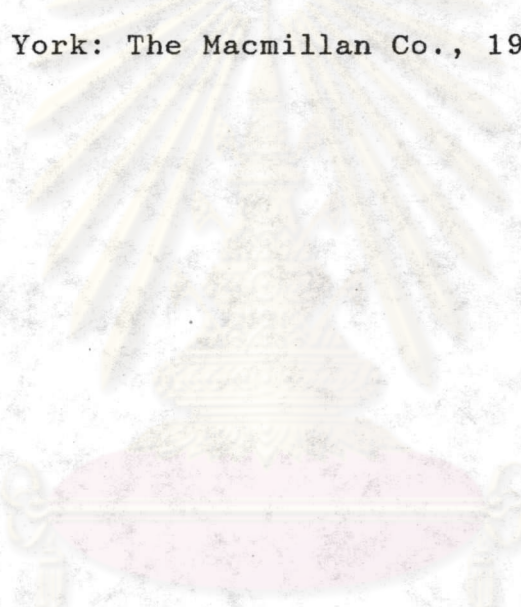
- Acton, H.B. Kant's moral philosophy. Great Britain:Macmillan ST Martin's Press, 1970.
- Hospers, John. Human conduct. 2nd ed. New York: Harcourt Brace Jovanovich, 1961.
- Kant, Immanuel. Foundations of the metaphysics of morals. Translated by Lewis White Beck. New York: Macmillan Publishing Company, 1785.
- _____ . Fundamental principles of the metaphysic of ethlics. Translated by Thomas Kingsmill Abbott. London and Harlow: Longmans, Green and Co., 1969.
- _____ . The doctrine of virtue. Translated by Mary J. Gregor. Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 1964.
- _____ . The moral law. Translated by H.J.Paton. London: Hutchinson University Library, 1969.
- King, Winston L. In the hope of nibbana. U.S.A.: Opencourt, 1887.
- Melden, A.I. Ethical theories. New Jersey:Prentice-Hall, Inc., Englewood Cliffs, 1967.

Saddhatissa, H. Buddhist ethics. London : George Allen & Unwin LTD., 1970.

Sunthorn Na-Rangsi. The Buddhist concepts of karma and rebirth. Bangkok : Mahamakut Rajavidyalaya Press, 1976.

Titus, Harold H. Ethics for today. 3rd ed. New Delhi: Eurasia Publishing House (P.V.T.) LTD., 1957.

Wright, William K. General introduction to ethics. New York: The Macmillan Co., 1929.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

การดำเนินชีวิตหรือการเป็นอยู่ของมนุษย์มองด้านหนึ่งอาจเห็นว่าทุกคน
ดิ้นรนเพื่อความอยู่รอดและเพื่อความมั่นคงปลอดภัยของชีวิต แต่มองอีกด้านหนึ่งให้
ลึกลงไปก็จะพบว่า ทุกคนหาเพื่อแสวงหาความสุข ความสุขเป็นสิ่งที่ทุกคนพึง
ปรารถนาตลอดชีวิตที่มีอยู่ เนื้อหาของงานวิจัยฉบับนี้อยู่ในหัวข้อใหญ่คือ จริยศาสตร์
ซึ่งมีคำถามประ เด็นใหญ่อีกประ เด็นหนึ่งว่าอะไรควรเป็นจุดหมายปลายทางของชีวิต
คนส่วนใหญ่จะตอบว่า ความสุข แต่ในงานเขียนของคานท์กล่าวถึง เรื่องความสุข
ไว้น้อยมากและที่ค้นพบคือคานท์เห็นว่า ความสุขมิใช่เป็นจุดหมายปลายทางของชีวิต
ความสุขมิใช่จุดกำเนิดให้คนทำดี ส่วนในทัศนะของพุทธศาสนาเห็นว่าความสุขนั้น
เป็นสิ่งที่ดีต่อชีวิต มนุษย์ปฏิบัติตามศีลเพื่อให้ชีวิตเป็นอยู่อย่างสงบนั้นคือนำไปสู่
ความสุข ซึ่งดูเหมือนว่าทั้งสองมีทัศนะเรื่องความสุขแตกต่างกัน ดังนั้นเพื่อให้
งานวิจัยฉบับนี้มีเนื้อหาครอบคลุมยิ่งขึ้น จึงนำเอาทัศนะ เรื่องความสุขที่เกิดจาก
การทำความดีของพุทธศาสนาและคานท์มาเปรียบเทียบกันเพื่อดูว่าทัศนะ เรื่อง
ความสุขของทั้งสองแตกต่างกันหรือไม่

ทัศนะ เรื่องความสุขที่เกิดจากการทำความดี

ในทัศนะของพุทธศาสนาคนที่ทำความดีจะมีความสุข ในที่นี้หมายถึงสุขใจ
คนที่สุขใจคือ คนที่มีจิตใจปลอดโปร่งบริสุทธิ์ หลุดจากกิเลสทั้งปวง จากการทำพุทธ
ศาสนามีจุดมุ่งหมายสูงสุดคือ การเข้าสู่ภาวะนิพพาน นิพพานพูดอีกความหมายหนึ่ง
คือ การที่บุคคลได้บรรลุถึงความหลุดพ้น สามารถสลัดกิเลสที่เป็นอกุศลมูลได้หมด
ซึ่งได้แก่ โสภะ โทสะ โมหะ โดยที่เขาสามารถมองเห็นโทษของกิเลสว่า โสภะ
โทสะ โมหะ ทำให้จิตใจขุ่นมัว เศร้าหมอง เป็นเหตุให้ทำกรรมชั่วต่าง ๆ ก่อ
ความเดือดร้อนทั้งแก่ตนเองและผู้อื่นถ้ากำจัดกิเลสเหล่านี้ได้แล้ว จิตใจจะสงบ
ผ่องใส มีความสุข ไม่มีความเศร้าร้อน ดังนั้น บุคคลที่ทำความดีคือคนที่สามารถ

ข่มหรือเอาชนะกิเลสซึ่งเป็นอำนาจฝ่ายต่ำของตนได้ พุทธศาสนาเรียกคนที่สามารถ
ใช้เหตุผลหรือปัญญาชนะตัณหาได้ว่าเป็นคนชนะตัวเอง ซึ่งเป็นคนที่มีความสุขทางใจ

ตัวอย่างนักเรียนคนหนึ่งทำข้อสอบไม่ได้ เขาคิดว่าเขาควรจะทำข้อสอบ
สอบของคนอื่นหรือทำตามความสามารถของตัวเอง ซึ่งไม่แน่ใจว่าจะผิดหรือถูก
คุณธรรมและอำนาจฝ่ายต่ำต่อสู้ในจิตใจของเขา ในที่สุดคุณธรรมสามารถชนะ
อำนาจฝ่ายต่ำ เขาจึงทำข้อสอบด้วยตัวเขาเอง เมื่อผลสอบออกมา แม้เขาจะได้
คะแนนไม่ดี แต่เขาก็ภูมิใจที่เขาได้ทำข้อสอบตามความสามารถของตัวเองและทำ
ให้เขามีความมั่นใจในตัวเองที่จะรักษาคุณธรรมให้คงอยู่ตลอดไปได้

ตัวอย่างนี้แสดงให้เห็นว่าเมื่อคนเราสามารถเอาชนะตัวเองได้เขาจะ
เกิดความสุขใจหรือพึงพอใจว่าการที่เขาได้รับผลตอบแทนที่ง่ายและสะดวก แต่
กลับได้มาจากพฤติกรรมที่เขาทุจริตต่อตนเองและผู้อื่น

สำหรับค่าน้ำหนักการกระทำที่มีค่าทางศีลธรรม เกิดจากการที่การกระทำ
นั้นมาจากความสำนึกในหน้าที่ ดังนั้นจึงแบ่งการกระทำที่มีค่าทางศีลธรรมซึ่งมา
จากคนประเภทต่อไปนี้

1. คนที่มีนิสัยโอบอ้อมอารี ช่วยเหลือผู้ที่เดือดร้อนเพราะแรงกระตุ้น
ของความเมตตากรุณาที่เขากระทำเช่นนั้น การทำความดีจึงไม่ได้ขัดแย้งกับ
ความต้องการของเขา สำหรับคนประเภทนี้ การกระทำของเขาไม่ถือว่ามี
ค่าทางศีลธรรมเพราะเขาทำตามแรงกระตุ้นของอารมณ์

2. คนที่ทำตามหน้าที่เพราะการทำตามหน้าที่สอดคล้องกับจริยธรรม
ที่มีอยู่ในใจของเขา เขาจึงกระทำโดยไม่รู้สึกรัดขัดแย้งกัน สำหรับค่าน้ำหนักการ
กระทำของคนนี้ถือว่ามีค่าทางศีลธรรมเพราะเขากระทำจากแรงกระตุ้นที่เป็นหน้าที่

3. คน ๆ หนึ่งพบกับสถานการณ์ที่แรงโน้มถ่วงอารมณ์ของเขาขัดแย้ง
กับความสำนึกในหน้าที่ เขาจำเป็นต้องเลือกระหว่างการทำตามแรงโน้มถ่วงหรือการ
ทำตามหน้าที่ ในที่สุดเขาเลือกที่จะทำตามความสำนึกในหน้าที่สำหรับค่าน้ำหนักการ
กระทำของบุคคลนี้มีค่าทางศีลธรรม

ดังนั้น จากคน 3 ประเภทตามที่กล่าวมาสรุปให้เห็นว่าการกระทำที่ถือ
ว่ามีค่าทางศีลธรรมต้องดูว่ามาจากแรงกระตุ้นอะไร ถ้ามาจากแรงกระตุ้นของ
หน้าที่ ก็ถือว่าการกระทำนั้นมีค่าทางศีลธรรม

ในทัศนะของคานท์ ความสุขไม่ใช่เป้าหมายสูงสุดของมนุษย์ แต่มนุษย์ควรมีเป้าหมายที่ การทำตามหน้าที่ไม่ทำเพื่อให้เกิดความสุข ซึ่งความสุขจะเกิดขึ้นเองหลังจากที่ได้ทำตามหน้าที่ไปแล้ว จาก The Doctrine of Virtue คานท์ได้กล่าวถึงทัศนะนี้ว่า "บุคคลที่สามารถเอาชนะแรงกระตุ้นของความชั่วได้ และสานึกต่อการต่อสู้เพื่อที่จะสามารถทำตามหน้าที่ได้ เขาจะพบว่าตัวเองอยู่ในสภาวะที่เรียกว่าความสุขอันเป็นสภาวะที่พึงพอใจและความสงบสุขในใจ อันเป็นรางวัลแห่งการทำความดี"¹

ดังนั้น เมื่อเปรียบเทียบความคล้ายคลึงของพุทธศาสนาและคานท์ต่อทัศนะ เรื่องความสุขที่เกิดจากการทำความดีจะ เห็นว่าทั้งสองมีทัศนะที่สอดคล้องกัน คือ ในกรณีของคน ๆ หนึ่งเกิดความขัดแย้งกันระหว่างคุณธรรมและอำนาจฝ่ายต่ำ ขณะที่มีการฝืนกัน เขาอาจจะรู้สึกกระวนกระวายใจที่จะต้องเลือกระหว่างการทำตามแรงกระตุ้นทางคุณธรรมหรืออำนาจฝ่ายต่ำ แต่ถ้าเขาสามารถฝืนสำเร็จโดยทำตามคุณธรรม ทั้งพุทธศาสนาและคานท์เห็นว่า บุคคลนั้นจะเกิดความสุขทางใจเหมือนกัน ส่วนคนที่ไม่มีการฝืนกันแต่สามารถทำตามคุณธรรมที่มีอยู่ในตัวเขา ละ นั้นความสุขขณะที่ทำและหลังจากที่ทำเสร็จแล้วย่อมเกิดขึ้นแก่บุคคลประเภทนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ Immanuel Kant, The doctrine of virtue, Trans. Mary J. Gregor (Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 1964) , p. 34.

ประวัติผู้เขียน

นางสาวไพลิน เตชะวิวัฒนาการ เกิดวันที่ 17 มีนาคม พ.ศ. 2505 ที่
อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยศิลปากร คณะ
ศึกษาศาสตร์ เอกภาษาอังกฤษในปีการศึกษา 2528 และเข้าศึกษาต่อในคณะอักษร
ศาสตร์ ภาควิชาปรัชญาที่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อพ.ศ. 2529.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย